

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Hilafetin Yokluğunda Hayvanların Zekâtı Kime Verilecek?

Atıyye el-Cebbarin ve Adel Arbi'ye

Atıyye el-Cebbarin'in sorusu:

Esselamu Aleykum Ebu Yasin kardeşimiz, Allah sizi korusun ve size uzun ömürler versin...

Hayvanların zekâtı hakkındaki sorunun cevabı açısından... (dışarıda) otlayan koyuna zekât gerektiğini, otlamayan koyuna ise zekât gerekmediğini biliyoruz... Bizim burada hayvanı olan birisi, yılın büyük bir bölümünde hayvanlarının masraflarını kendisi karşılayarak besliyor ve dışarıda otlatmıyor ancak yılın sadece çok az bir döneminde dışarıda otlatıyor. Bundan maksat ise üretimi artırmaktır. Zira bu şekilde koyun genellikle ikiz doğuruyor ve bu da koyunu yılın büyük bir bölümünde beslemesinin sonucunda gerçekleşiyor (ki burada koyun ticaret için değildir). Burada ona zekât gerekiyor mu yoksa gerekmiyor mu? Allah sizi mübarek kılsın.

Kardeşiniz / **Atıyye el-Cebbarin - Filistin**

Adel Arbi'nin sorusu:

Esselamu Aleykum, Allah sizi mübarek kılsın, sizi hayırla mükafatlandırın ve size nusret nasip etsin.

Hilafetin yokluğunda hayvanların zekâtı kime verilecek?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Sorularınız hayvanların zekâtı ve kime verileceği hakkındadır... Bu yüzden her ikinizin cevabını birlikte vereceğim. Bu da aşağıdaki şekildedir:

Birincisi: Koyun, sığır ve deve gibi hayvanların zekâtı:

1- Beslenen koyun sığır ve devenin zekâtı yoktur. Çünkü (es-Sevm-dışarda otlayarak) lafzı, illetlik için müfhem (anlaşılır) bir vasıftır. Sıfat mefhumu, hükmü, zât sıfatlarından bir sığata bağlamaktır. Çünkü sıfat mefhumu, o sıfat yok olduğunda zâttan hükmün nefyine delalet eder. Onun şartı, o sıfatın müfhem bir vasıf yani illetlik ifade edenlerden olmasıdır. Eğer o sıfat, müfhem bir vasıf olmazsa onun hiçbir mefhumu yoktur... Tekrar ediyorum sıfat mefhumunun şartı müfhem bir vasıf olmasıdır. Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu kavli gibi: .. فِي صَدَقَةِ الْعَنَمِ فِي سَائِمَتِهَا .. “...**Otlayanlardaki koyunların zekâtında...**” [Buhari tahrir etti.] Çünkü koyun, zât isimdir. Onun iki sıfatı vardır: Beslenmek ve otlamak. Vacibiyet, otlamak sıfatına bağlandı. Bu da beslenende vâcib olmadığına delalet eder.

2- Buna dair deliller şunlardır:

ما من صاحب إبلٍ، ولا بقرٍ، ولا غنمٍ، لا يؤدي زكاتها، إلا جاءت يوم القيامة، أعظم ما كانت، وأسمن، تنطحه -
Kim, deve, sığır ve koyun gibi hayvanlara sahip olur da zekâtını vermezse bu hayvanlar kıyamet günü en iri halleri ile gelecek, sahibine boynuzları ile vuracak, ayakları ile çığneyecektir.” [Müttefekun Aleyh]

- Ebu Davud’un, Ebu Bekir’den rivayet ettiği uzun bir hadiste Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: ...وفي سائمة الغنم إذا كانت أربعين، ففيها شاة... **“...Otlayarak beslenen koyunların sayısı, kırk tane olduğunda içlerinden bir koyun zekât olarak alınır...”**

- Ali Radiyallahu Anhu’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: ليس في البقر العوامل صدقة **“Çalışan (çiftte kullanılan) hayvanlara zekât yoktur.”** [Ebu Davud ve Beyhaki rivayet ettiler.]

- Amr İbn Dinar, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in kendisine şöyle söylediğini rivayet etmiştir: ليس في الثور المثيرة صدقة **“Arazi sürmede kullanılan öküzler için zekât yoktur.”** [Ebu Ubeyd rivayet etti.] Aynı şekilde Cabir İbn Abdullah’tan şöyle dediği rivayet edilmiştir: لا صدقة على مثيرة **“Mesira üzerine zekât yoktur.”** Mesira, arazi sürmede kullanılan hayvanlardır.

- Hakim Fil Müstedrak Ale’s Sahihayn’de, Behz İbn Hakim’den, o da babasından, o da dedesinden şöyle dediğini tahric etmiştir: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’i şöyle derken işittim: لا صدقة على إبل سائمة في كل أربعين ابن لبون **“Otlayan (sâime) her kırk deveye iki yaşını doldurmuş (İbn Lebun) deve vardır...”** [Hakim, bu isnadı sahih olan bir hadistir dedi.] “Sâime: Çayır ve meralarda otlayan ve beslenmeyen hayvanlardır.”

3- Hakeza yukarıda açıklandığı gibi bu üç hayvanın zekâtını vermek farzdır. Dolayısıyla sâimide, yani yılın büyük bir kısmını dışarıda otlayarak geçirende zekât vardır. Beslenenlere gelince; bunların zekâtı yoktur. Aynı şekilde çiftte kullanılan hayvanların da zekâtı yoktur.

4- Sonuç olarak koyun, sığır ve deve gibi hayvanların dışındaki hayvanların aynilerinde zekât yoktur. Ticaret mallarına gelince; ticaret için, yani alışveriş için olduğu sürece tüm hayvanların zekâtı verilir. Zira ister tahıl ister kumaş ister hayvan isterse benzerleri gibi türü ne olursa olsun ticareti yapılan her şeyin zekâtı hakkında nâsırlar varit olmuştur... Ticaret malları hakkında varit olan nâsırlardan bazıları şunlardır:

- Semure İbn Cündüb’den şöyle dediği rivayet edilmiştir: فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يأمرنا أن نخرج الصدقة من الذي نعد للبيع **“Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem bize, bundan böyle satmak için elimizde bulduğumuz hayvanların zekâtını vermemizi emretti.”** [Ebu Davud rivayet etti]

- Ebu Zer’den Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle dediği rivayet edilmiştir: وفي البزير صدقته **“Bez için de zekât vardır.”** [Darekutni ve Beyhaki rivayet ettiler.] El-Bezz, ticaret yapmak için sahip olunan elbise ve kumaşlara denir.

İkincisi: Sorunuzda geçtiği üzere Hilafetin yokluğunda zekâtın kime verileceğine gelince; sanki burada kastedilen zekâtı hak edenler değil de zekâtın kime verileceğidir?

1- İster hayvanların ister ekinlerin ve meyvelerin ister paraların veya ticaret mallarının zekâtı olsun tamamı Halifeye veya onun yetkili kıldığı valilere, amillere veya zekâtları toplamak için görevlendirdiği amillere ve tahsildarlara ödenir. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: خذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَوَّرُهَا وَتُرَكَّبُهَا بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Onların mallarından sadaka al ki bununla onları temizleyip arındırmış olasın. Ve onlara dua et. Senin duan onlar için şüphesiz ki bir sükûnettir. Allah her şeyi çok iyi işitmekte ve bilmektedir.” [Tevbe 103] Allahu Teala bu ayette, Rasulü’ne mal sahiplerinden zekât almasını emretmektedir. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, hurma ve kuru üzüm miktarlarını tahmin etmek üzere uzmanlar görevlendirdiği gibi mal sahiplerinden zekâtları toplamak üzere de valiler, amiller ve tahsildarlar görevlendiriyordu. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem zamanında insanlar, zekâtlarını Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e veya O’nun görevlendirdiği valilere, amillere veya tahsildarlara ödüyorlardı. O’ndan sonra da durum bu şekilde devam etti... ve Halifelere ve valilerine ödendi...

Bir kişinin münferit olarak sessiz malların, yani nakitlerin zekâtını dağıtmasının ve verilmesi gereken yerlere vermesinin caiz olduğuna dair, sahabeden ve tabiinden gelen rivayetler vardır. Ebu Ubeyd’den şöyle rivayet edilmiştir; Ebu Keysân, 200 dirhem zekât ile Ömer’e gelerek “ey Müminlerin Emiri! Bunlar malımın zekâtıdır” der. Bunun üzerine Ömer ona: Onları al götür ve kendin dağıt, derdi.” Yine Ebu Ubeyd’in İbni Abbas’tan yaptığı rivayet şöyledir: “Zekâtını ayırıp vermen gereken yerlere verdiğin zaman, bakmakla yükümlü olduğun kimselere zekâttan bir şey vermemende bir sakınca yoktur.” İbrahim ve Hasen’in de şöyle dedikleri rivayet edilir: “Zekâtı hak sahiplerine ver ve bunu gizli tut.” Bu sessiz olanlar, yani nakitler içindir. Dolayısıyla bunların zekâtı, Halife ve valilerine ödenir veya kendisi dağıtır. Nitekim bu, az önce belirttiğimiz gibi nakit türünden zekâtlar için geçerlidir.

Hayvanların, ekinlerin ve meyvelerin zekâtının ise Halifeye veya tayin ettiği kimselere ödenmesi gerekir. Ebu Bekir görevlendirdiği valilere ve tahsildarlara zekâtlarını vermekten kaçınanlarla savaşmış ve şöyle demiştir: **والله لو منعوني عناقاً كانوا يودونه إلى رسول الله لقاتلتهم عليه** **Allah’a yemin olsun ki Allah’ın Rasulü’ne verdikleri devenin yularını dahi bana vermek istemezlerse onlara karşı mutlaka savaşacağım.** [Ebu Hureyra kanalıyla müttfekun aleyh.] Şayet Halife mevcut değilse, zekât veren kişinin zekâtlarını ayet-i kerimede belirtilen kişilere dağıtması caizdir: **إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ** **“Sadakalar (zekât), Allah’tan bir farz olarak ancak fakirlere, yoksullara, zekât toplayan memurlara, kalpleri İslam’a ısındırılacak olanlara, kölelere, borçlulara, Allah yolundakilere harcamaya, yolda kalmışlara mahsustur.”** [Tevbe 60] İslam’ın şartları, hiçbir şart ve koşulda askıya alınmaz, bilakis güç yettiğince yerine getirilir...

Bu meselede benim görüşüm budur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah’tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 28 Cumade’l Üla 1440

M. 03/02/2019

Cevaba, emirin (Allah onu korusun) aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3928/>